

Régi helyén újra áll a Főőrség épülete és a Stöckl-lépcső – talán ezzel a megfogalmazással vagyunk a lehető legközelebb az igazsághoz. A budai Várban folyó rekonstrukciós munkák sorában jelentős mérföldkő, hogy ezek – valamint a Lovarda épülete – elkészültek, mint a Várban zajló, hazánkban eddig csak elméleti diskurzusok tárgyát képező teljes épületrekonstrukciók első megvalósult példái.

ÚJRA OTT ÁLL, MINDIG IS OTT ÁLLT

A Főőrség épülete és a Stöckl-lépcső a Várban

Sokan és sokat írtak az elmúlt években a Nemzeti Hauszmann Program keretében zajló várbeli építkezésekről, a Metszet korábban két teljes lapszámot [1; 2] szentelt a beruházásoknak. Az elkészült Főőrség és Stöckl-lépcső bemutatása* kapcsán egy pillanatra felejtünk el azokat a vitákat, amelyek a nagyszabású építkezést övezik, és – építészeti szaklaphoz híven – tekintsünk a folyamatra építészszemmel!

Építés

A Budavári Palota a török uralom, majd a Várat visszafoglaló 1686-os ostrom során rommá vált, barokk kiépítése Mária Terézia nevéhez fűződik. Ezt követően a 19. század során inkább gazdasági helyiségek, konyhák és egyéb kiszolgálóterek épültek a déli oldalon. [3] Az épületek egységbe foglalására Tisza Kálmán miniszterelnök először Ybl Miklóst bízta meg a tervek elkészítésével. Ybl

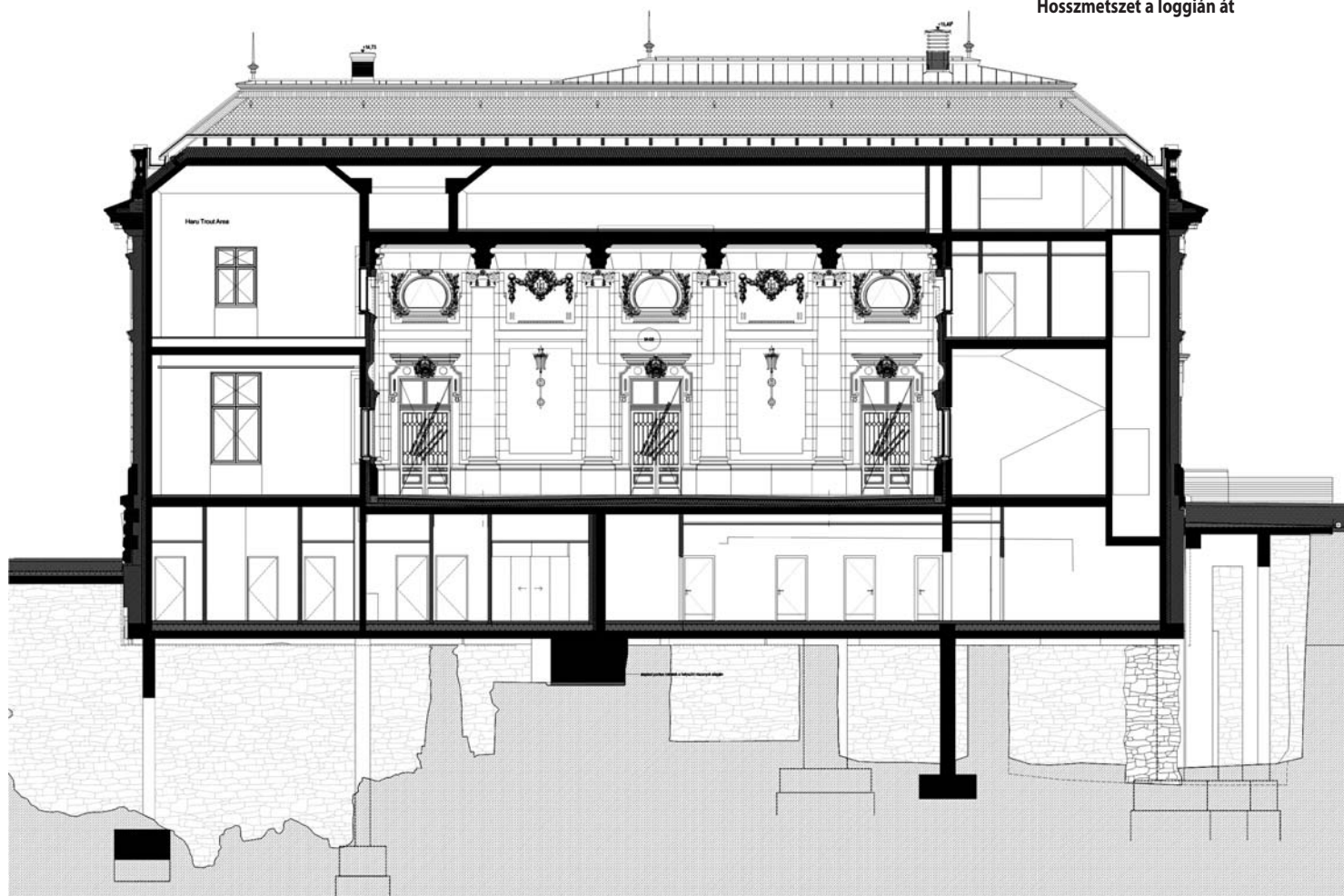

Építész:
Pötzner
Ferenc
Masznyik
Csaba

* Jelen cikkben elsősorban a Főország épületével és a Stöckl lépcsővel foglalkozunk, a szintén elkészült Lovarda környezetének rendezése még folyik, ezért azt későbbi cikkben tervezzük bemutatni. A Főország épülete 2020 tavaszán nyílik meg a nagyközönség előtt, a Lovarda és Stöckl lépcső pedig a Csikós udvar területrendezése, zöldítése és akadálymentesítése után, 2021 második felétől lesz látogatható.

Hosszmetszet a loggián át

**Rengeteg kutatás, fotók és tervek
tanulmányozásának eredménye
a homlokzat részletképzése**

1891-ben bekövetkezett halála után Hauszmann Alajos folytatta a tervezést. [4] A Főrség épületének helyén az 1850-es években épült a Stöckl Gebäude, amely reprezentatív hivatali épület volt. [5] (A Stöckl Gebäude kifejezés egyébként az osztrák kastélyok melléképületeinek gyűjtőfogalma is.) Ezzel egybeépült a korábban Ybl lépcsőként ismert, Rostás Péter kutatása nyomán ma már Stöckl-lépcsőként emlegetett építmény. A Főrség régi épületének bontásáról 1900-ban határoztak, a bontást indokolta, hogy az épület részben a támfalrendszerre épült, amelynek átépítése szintén napirendre került. Az 1901-ben lebontott épületet helyettesítő, a Hunyadi udvar felé elegáns pavilonként, a Csikós udvar felé négyszintes, támfalszerű építményként megjelenő új Főrség 1902-1903-ban épült meg, ezzel egy időben a Stöckl-lépcsőt kiegészítették az alsó szinti támfallal. A korábban raktározási funkciójú déli területet így kapcsolták a palotaudvarhoz, közelebből a díszőrségnek helyet adó Hunyadi udvarhoz.

Bontás

A II. világháború pusztítása után nagymértékű bontások és építések kezdődtek a Várban. Jelentős szakirodalma van a várbéli át- és újjáépítéseknek, most csak emlékeztessünk a legfontosabb irányokra, területekre! A házak sérülései számos befallazott nyílást, kőkeretet, sokféle építészeti részletet fedtek fel, amelyeket a korszak műemlékvédelemmel foglalkozó szakemberei láttatni sze-

rettek volna – annak árán is, hogy sosem volt összképet hoztak létre, amelyben középkori, reneszánsz és barokk elemek keveredtek egy homlokzaton vagy kapualjon belül. Ekkor történt a Szentháromság tér 6. alatti volt pénzügyminisztériumi épület tömegének és homlokzatának lecsendesítése is: Rados Jenő, a középkor kiváló ismerője és professzora megtizedelte a neogótika túlbujánzó díszítéseit az épületen, és a homlokzatmagasságot is visszafogta. A Várnegyed 1950-es években épült foghíjépületei a műfaj kiváló alkotásai, akár egy-egy manifestumként is értelmezhetőek a modern építészet múlttal való viszonyáról, és annak változásáról. A Budavári Palota kulturális célú használatáról az 1950-es évek vége felé döntöttek, így költözhetett be a Magyar Nemzeti Galéria, a Budapesti Történeti Múzeum, végül pedig 1985-re az Országos Széchényi Könyvtár is – és ekkoriban történt a Palota ablakainak szerencsétlen cseréje: az osztás nélküli ablaktáblák leginkább esti kivilágításban szembetűnőek.

A II. világháborúban megsérült a Lovarda, a Főrség épülete és a Stöckl-lépcső is, de egyik sem lett volna helyreállíthatatlan, műszaki állapotuk önmagában nem indokolta a bontást. A Lovarda sorsát inkább a funkció elvesztése pecsételte meg: 1950-ben lebontották. A Főrség épülete a Stöckl-lépcsővel még 1971-ig állt – érdekes adalék, hogy itt működött a mostani építést tervező Közti irodája. A bontásra nem találunk kézzelfogható indoklást, szakmai szempontból talán a korabeli műemlék-

védelmet jobban érdekelték az épület takarásában rejtőző, Zsigmond-kori falak, mint Hauszmann épületei, de közelebb vagyunk az igazsághoz, ha nem építészszakmai szempontokat keresünk indoklasként. Több helyen olvasható, hogy a várba való gyalogos feljutás korlátozása is cél volt a háború utáni időkben. Ezzel valamelyest elmentmond, hogy a bontásra csak a háború után 26 évvel került sor, de ne feledjük, hogy az Országos Széchényi Könyvtár megnyitásáig ez a rész a közforgalomtól elzárt építési terület volt. Az indítékokról ennél többet valószínűleg már soha nem fogunk megtudni.

Műfaj

A műemlékvédelemben a megőrzésre és bemutatásra hagyományosan három szó használatos, amelyek a beavatkozás mértékére utalnak: ezek a konzerválás, a restaurálás és a rekonstrukció. [6] Az első leginkább romemlékekkel kapcsolatos állagmegóvásként értelmezhető, így maradunk a restaurálás és a rekonstrukció fogalmánál. Műemlékek esetében a restaurálás hasonlót jelent, mint a képző- és iparművészeti emlékeknel: az állagmegóvó intézkedéseken túl kisebb-nagyobb kiegészítést, továbbépítést is megenged, az eredeti stílus, anyag, szerkezet, forma és részletek figyelembevételével és követésével. Hazai példát említve restaurálásnak nevezném az Országház épületén a közelmúltban lezajlott munkát, amely során a sósokúti puha mész-kő homlokzati elemeket ugyanúgy faragott, de süttői kemény mész-kőből készült elemekre cserélték. Senkiben nem merül fel, hogy amit lát, valójában nem az eredeti épület, pedig a kőveket egyenként tekintve – újak. [7] Jellemző a restaurálás mibenlétére, hogy a sajtóban – ahogy itt is történt – gyakran a felújítás szóval illetik.

A rekonstrukció szónak nagy divatja van, de műemlékes körökben egészen mást jelent, mint a napilapok hasábjain. Nem a konstrukció (építés) okozza a bonyodalmat, sokkal inkább a re-előtag, amely ugyanúgy jelentheti azt, hogy „vissza”, mint azt, hogy „újra”. Visszaépíteni (tehát eredeti, avagy korábbi állapotára hozni) pedig nagyon is mást jelent, mint újraépíteni (akár a semmiből újra létrehozni), sőt, esetleg *újraépíteni*. Kíséröljük meg körüljárni e szavak jelentését!

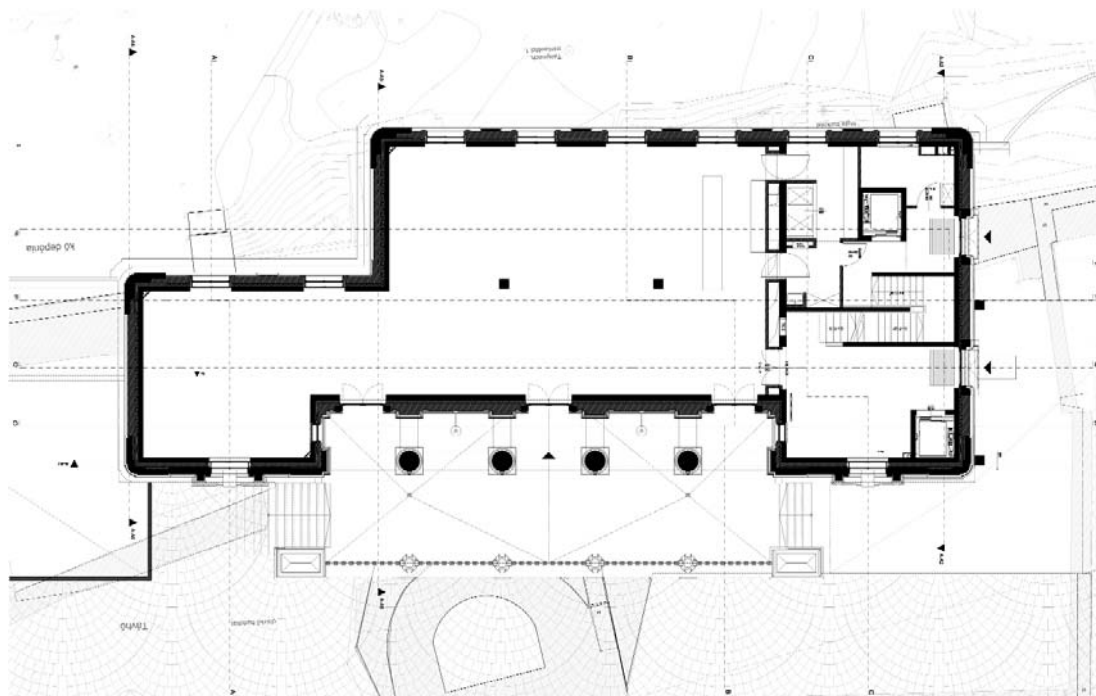
Az *újraépítés* valójában a felújítás, megújítás szavakkal rokon, talán csak mértékében különbözik azoktól. Újjáépíteni többnyire azt szokták, ami valamilyen formában még áll, fizikai valójában legalább részben létezik, de elhanyagolt, sérült vagy romos állapotban. Újjáépítik, vagyis építő tevékenységgel teszik olyaná, amilyen egykor volt. Ennek értelmében újjáépíthetnek egy több évtizeden át elhanyagolt kastélyt, kúriát, templomot, vagy egy háborúban megsérült, akár részben megsemmisült épületet. Számomra az újjáépítésbe beletartozhatnak ki-

egészítések, akár korábban megsemmisült, lebontott vagy megsérült épületszint(ek) megépítése is.

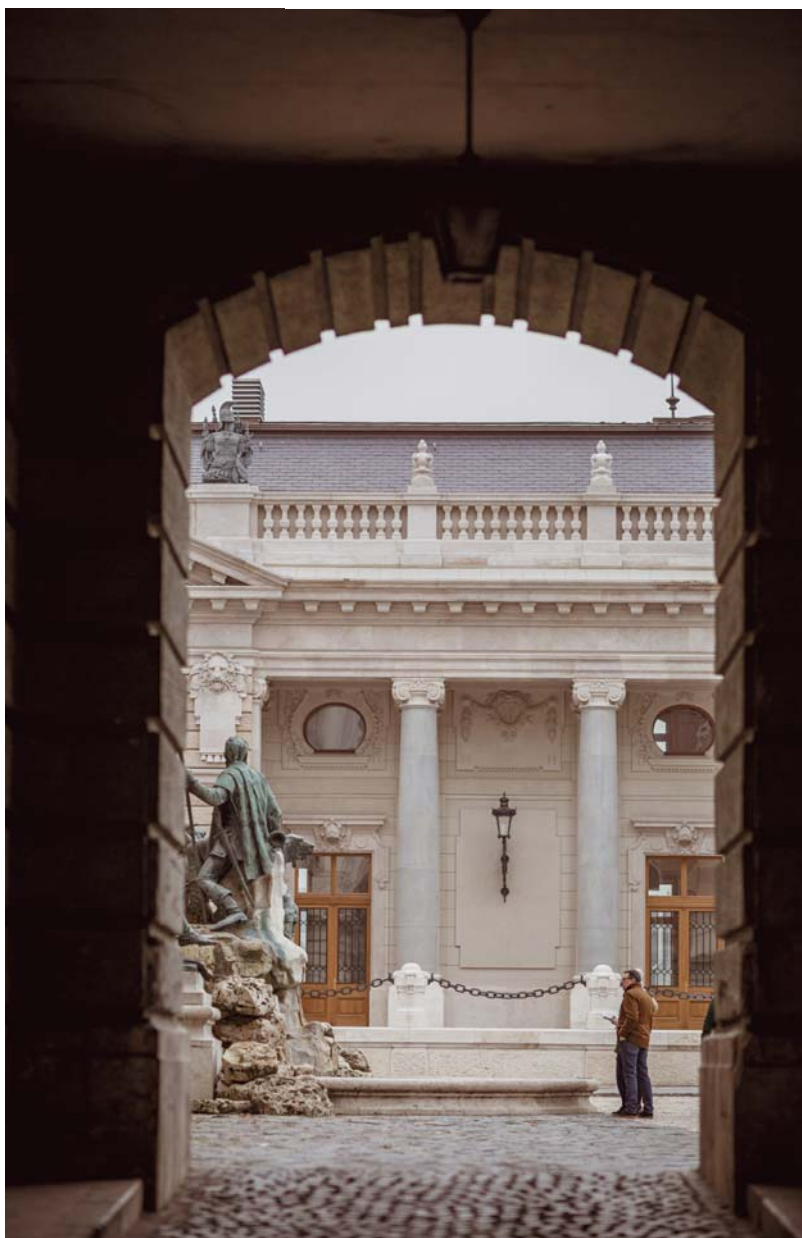
Helyreállításról beszélhetünk egy fennmaradt, de átépített épület olyan felújításakor, amelynek során az épületet – a későbbi átépítések nyomaitól megszabadítva – egy korábbi, kívánatosabb állapotra állítanak vissza. Ide tartozik az a gyakori eset, amikor – háború vagy természeti katasztrófa után – egy történeti épületet gazdasági vagy ideológiai okból egyszerűbb formában újítanak fel, majd később ismét a pusztítást megelőző, díszesebb formát építik meg. Helyreállítás lehet tehát minden olyan felújítás, amely során a korábban egyszerűsített, „lecsendesített” homlokzaton az eredeti tervek, archív fotók vagy töredékesen megmaradt díszítőelemek alapján újra elkészítik az eredeti ornamentikát – lehetőleg az eredetivel összhangban álló anyagból (kő, műkő, gipszstukkó). Helyreállítás a történeti épületeknek az a nagyon gyakran előforduló felújítása is, amikor a belső tereket a későbbi átalakításoktól megszabadítják, a funkcióváltásból, vagy lakóépületek esetén a lakásmegosztásokból adódó belső válaszfalakat, esetleg födémeket, oda nem illő gépészeti és elektromos szerelvényeket, lépcsőket elbontják, és a korábbi enteriőrt hozzák létre újra, többnyire a régivel egyező, vagy azokkal harmonizáló anyagokkal. (Itt jegyezzük meg, hogy a helyreállítás a szakirodalomban gyakran nem annyira konkrét jelentéssel bír, inkább gyűjtőfogalma a régi épületeket megóvó, bemutató és hasznosító tevékenységeknek.) [8]

A Lovarda, Főúrság és Stöckl-lépcső építése a fenti kategóriák egyikébe sem esik, itt ugyanis a hazai terminológia szerinti *teljes rekonstrukció* történt, amit talán *viszsaépítésnek* vagy *újraépítésnek* nevezhetnénk, ha mindenképp magyar szót keresnénk e jelenségre. Ha már két magyar megnevezés is felmerült: számomra a visszaépítés inkább azokat a rekonstrukciókat jelenti, amelyek a megsemmisülés után rövid idővel, az eredeti épületet nagy pontossággal követve történtek, és lehetőség szerint az eredeti építéstechnikát is reprodukálták az új építéskor. Ide tartozik tehát például a Bosznia-Hercegovinában, Mostarban a délszláv háború alatt 1993-ban megsemmisült, de 1995-től visszaépített Öreg híd, vagy a velencei Szent Márk téren 1902-ben földrengés következtében összedőlt, de tíz évvel később visszaépített Campanile. Ezekben az esetekben az eredetivel való hasonlóság igen nagy fokú, és mind az anyagok, mind a szerkezetek, mind a forma tekintetében az eredeti kialakítás volt a mérvadó. Ezzel szemben azok az építkezések, amelyek a megsemmisülést vagy jelentős mértékű pusztulást követően nem kezdődtek meg rövid időn belül, inkább az újraépítés szóval illethetőek. Ez sem zárja ki a hiteles, anyag- és szerkezethű rekonstrukciót, de az eltelt idő, az időközben gyakorlattá vált új szerkezeti

Földszinti alaprajz: a belső válaszfalakat nem építették meg az eredeti elrendezés szerint, mert itt egy étterem fog működni

A homlokzati részletek, a szobrok, a palafedés is hiteles rekonstrukciónak tekinthető

megoldások, a dokumentáció hiányossága mind afelé mutat, hogy a képzelet, de legalább is az analógiák keresése is szerepet kap a régi-új épület megépítésekor. Egyértelműen ebbe a kategóriába sorolható az 1945-ben lebombázott drezdai Frauenkirche 1994-2005 között megvalósult teljes rekonstrukciója, [9] és a Lovarda, Főőrség és Stöckl-lépcső rekonstrukciója is. Semmiképp sem díszlet, mint a Frauenkirchét körülvevő régi polgárházak replikái vagy a varsói óváros szemfényvesztő homlokzatai, de hiteles másolatnak sem tekinthető, hiszen a tartószerkezet vasbeton, a gépészeti és elektromos hálózat nem látszó elemei is értelemszerűen modernnek. Hitelesnek tekinthető az, amit szem láthat, kéz érinthet, de a mélyebb rétegek 21. századi építészetről árulkodnak. Nem titok ez, hiszen az építkezés közben bárki megtekinthette a vasbeton falakat, amelyeket kívülről tömör téglával egybeépített testes kövekkel borítottak, amelyek a homlokzatot alkotják. A végső látvány így is megtévesztő annak, aki nem ismeri a bontás és építés történetét. *Minden olyan, mintha az volna, ami – de mégsem.*

Újraépítés

A Nemzeti Hauszmann Program keretében történő – most már mondjuk így – újraépítés 2016-ban kezdődött, de többéves előkészítés, koncepcióalkotás előzte meg. [10] Olyan alapvető kérdésekre kellett választ adni, hogy mi a célja az országnak és a regnáló kormánynak a Várral, a Budavári Palotával, az azt körülvevő épületekkel, tágabban véve pedig a Várnegyeddel. Milyen szerepe van és lehet az ikonikus látképnek a főváros és az ország identitásában? Milyen történelmi emlékeket, társadalmi, politikai lenyomatokat, építési periódusokat visel

A Főőrség Csikós udvar felőli
bronzkapuja a magyar történelem
27 epizódját ábrázolja,
Farkas Ferenc munkája

Őrségváltás
a Főőrség épülete előtt, 1938
Forrás: Fortepan

Irodalom / References

- [1] Csanády, Pál: „Lovarda, Főőrség, Stöckl-lépcső: A Csikós udvarban tervezett rekonstrukciók”, *Metszet*, Vol 6, No 5 (2015), pp 38–41.
- [2] Csanády, Pál: „Minden mindennel összefügg a Várban: Interjú Potzner Ferenczel a Nemzeti Hauszmann Tervről”, *Metszet*, Vol 7, No 5 (2016), pp 10–13.
- [3] Czagány, István: „Az Országos Széchényi Könyvtár épülete a Budavári Palotában és az előzmények ezen a területen”, in Farkas László – Németh Mária (eds): *Az Országos Széchényi Könyvtár épülete a Budavári Palotában, Országos Széchényi Könyvtár*, Budapest 1996, pp 13–22.
- [4] Hauszmann Alajos: „A királyi vár építésének története”, *A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye*, Vol 34, No 11 (1900), pp 245–260.
- [5] Ybl, Ervin: „A budai várpalota helyreállítása a XIX század derekán”, in Szucsán Miklós (ed): *Tanulmányok Budapest múltjából XI*, Akadémiai Kiadó, Budapest 1956, pp 307–333.
- [6] Horler, Miklós: „Műemlékhelyreállítási módszereink európai mérlegen”, in Horler Miklós (ed): *Magyar Műemlékvédelem – Országos Műemléki Felügyelőség Kiadványai IX*, Építészeti Tájékoztatói Központ, Budapest 1984, pp 13–30.
- [7] „Narai dokumentum a hitelességről 1994”, in Román András – Lampert Rózsa – Fejérdy Tamás: *Karták könyve*, Építészeti Tájékoztatói Központ, Budapest 2011, pp 41–42.

A Stöckl-lépcső szerkezetileg is az eredetihez közeli kialakításban készült

Építész:
Masznyik
Csaba

magán a Várnegyed egésze, és mi az a történelmi pillanat, amelynek fizikai megjelenése a Vár látképében kívánatos? Kitorölhető-e a Vár látképéből, mint vizuális történelemlékvéből a II. világháború, kijelenthető-e, hogy a hauszmanni állapot az ideális? Súlyos kérdések ezek, amelyek megvitatására szakmai testület, a Hauszmann Bizottság alakult, így a mára körvonalazódó tervekről számos, különböző lelkületű és más-más szakmai szempontokat szem előtt tartó szakember vitathatta meg egy mással az álláspontját.

Mit látunk tehát? A Főőrség épületéhez közeledve egy látszólag „frissen felújított régi épületet”, amelyről a látogatók számára egyáltalán nem biztos, hogy nyilvánvaló lesz, hogy – vadonatúj. A főbejárati négy oszlop teljes keresztmetszetében kő, bár a vasbeton gerendát rejtő, tömbkövel burkolt architráv terhet nem hordja. A külsőn megjelenő minden elem, minden oszlopfő, tagozat, timpanon és szobor az eredeti tervek, valamint archív fotók alapján készült el: a románcementes téglafal, a kőfal, a szobrok, a falikarok, a nyílászárók és a rácsok mind autentikus visszaállításnak tekinthetőek. Annak ellenére, hogy a mögöttes szerkezet más, az új épület a hauszmanni épületkontúrát követi. A tető vasbeton trapézfedémmel készült, mivel szükség volt a tetőtér-beépítés biztosítására, de a tetőforma a régivel egyező, a palafedés rekonstrukcióját pedig egy jó felbontású archív fotó segítette, így a pala mérete és a sorok száma is az eredetivel egyező. A tetőzet sarokpontjain álló tizenkét szobrot is újra elkészítették régi fotók alapján, az eredetiekkel egyező anyagból. A Csikós udvar felőli, négyszintes homlokzat éke a Várnegyed történetét bemutató hatalmas (7×3,2 méteres) bronzkapu, a régészeti terület bejárata, amely 27 jelenetben dolgozza fel a budai Vár történetét. Itt a korábbi épületen nem volt kapu, sem semmilyen bejárat, mert a támfal mögött ebben a magasságban feltöltés volt, így ez a kapu teljesen új elem, ha úgy tetszik: kortárs historizmus. A belső terek nem az eredeti beosztás szerint épültek meg, itt ugyanis egykor katonai adminisztrációs helyiségek, valamint hálótermek és kiszolgálóhelyiségek sora állt, amelyekre az új funkciónak nincs szüksége. Mert van új funkció is: a Hunyadi udvar felőli érkezőszintre egy étterem fog beköltözni a közeljövőben, felette pedig kiállítóteret alakítottak ki, amely az étteremével azonos bérlő kezelésében lesz. Az emeletre felvezető lépcső egyszerű, visszafogott, fehér tömör mellvéddel és fafogódzóval készült, az aprólékos külső kialakítás után szinte zavarba ejtő egyszerűséggel. A Stöckl-lépcső követi a Főőrség épületének logikáját, de itt sokkal kevesebb vasbetont használtak, az építmény a tartószerkezet tekintetében is közel hiteles: a lépcsőkarok kőszerkezetűek, csak a sarokpillérek, koszorúk és a belső födém épült vasbetonból. A lépcsőpihenőkben lévő

Jungfer-lámpákról nem készült rajz vagy fotó, egy korabeli számlán akadtak a gyártó megnevezésére, így az adott évre érvényes katalógust kellett figyelembe venni, és – akárcsak bő száz évvel korábban – választani egy stílus és méret tekintetében oda illő függesztéket. Ha már a lépcsőpihenőkről szólunk, itt apró eltérés van az eredeti anyaghasználathoz képest: aszfalt helyett terrazzo burkolatot készítettek járófelületként. Az építményt burkoló köveket tömör, nagyméretű téglák hátszerkezet fogadja, akárcsak annak idején. A lépcső visszaállítása lehetővé teszi a közvetlen kapcsolatot a Hunyadi udvar és a Csikós udvar között, és az ilyen irányú közlekedést fogja a jövőben megépülő rámpa és az új liftek is szolgálni, amelyekkel lehetővé válik, hogy turistacsoportok is feljöhessenek úgy, hogy a buszuk nem terheli a Vár forgalmát.

Kísérleti régészet

A teljes rekonstrukció eklatáns példája készült el a Lovarda, a Főőrség és a Stöckl-lépcső újjáépítésével. A tervező képviselőjében az épületet bemutató építészek lelkesen idézték fel azt a kutatómunkát, amely szükséges volt a részletek lehető legpontosabb kidolgozására, illetve örömmel meséltek azokról a tervezési részfeladatok-

ról, amelyek során különböző analógiák alapján kellett korhű részleteket megtervezni. Nem része a jelenlegi építészképzésnek a stílusban tervezés, éppen ezért izgalmas, ugyanakkor veszélyes egy ilyen feladat, amely valójában a kísérleti régészettel rokon. Csak épp ezúttal kevésbé kell az idő kerekét visszaforgatni.

Ware-Nagy Orsolya

Főőrség épülete

Építész: Potzner Ferenc (Köztí Zrt.)

Építész munkatársak: Makay András, Miklós Zsófia, Deichler Tímea, Kóródy Márta, Őri Borbála, Prohászka Aurél, Soltész László, Patak Gergely, Borbély András (Köztí Zrt.) Masznyik Csaba, Szabó Ágnes Judit, (Masznyik és Gábor Kft.)

Megbízó: Várkapitányság Integrált Területfejlesztési Központ Nonprofit Zrt.

Generáltervező – építész: Potzner Ferenc (Köztí Zrt.)

Statika: Váczi Péter, Mikó Balázs (Köztí Zrt.)

Belsőépítész: Csóvári Linda, Demeter Ágota, (FLÓ Architects)

Épületszerkezet, szigetelés: Horváth László (Estrad Építésziroda Bt.)

Ornamensek: Baliga Kornél (Korinterni Bt.)

Épületgépészet: Oltvai András, Oltvai Tamás (Oltvai Stúdió)

Épületvillamosság: Ritzl András, Kajtán László, Máramarosi András (Köztí Zrt.)

Világításterv: Haász Ferenc (Made by light Kft.)

Történeti lámpák: Kurdi István, Angyal Tibor

Épületautomatika: Harmath László (IQ Kft.)

Tető-díszműbádóg: Birghoffer Péter

Tűzvédelem: Mészáros János (Mébart Bt.)

Konyhatechnológia: Kauser Tibor (Liget Bt.)

Közmű: Szalay Ákos (Főmterv Zrt.)

Akadálymentesítés: Babits Bernadett (Ép-Gép CAD Bt.)

Környezettervezési konzulens: Steffler István (Garten Stúdió)

Egészségvédelmi terv: Bencs Kálmán

Galamb elleni védelem: Schmidt Ferenc

Művészettörténeti szakértő: Dr. Rostás Péter

Régész konzulens: Dr. Magyar Károly

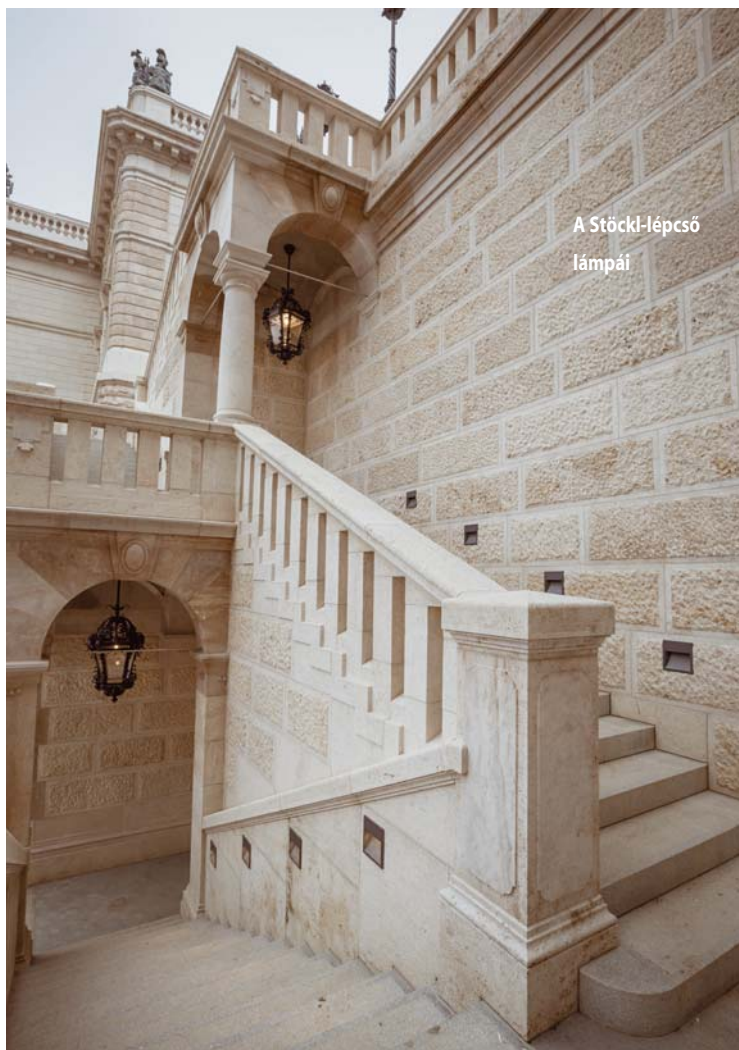
Kivitelező: West Hungária Bau Kft.; Laki Épületszobrász Kft., Tóth Tibor Gábor, Horváth Péter

Építésvezető: Gerőcs József, Veres Ákos

Műszaki ellenőr, lebonyolító: ÉMI NKft.

Fotók: Várkapitányság / Kárász Karolina

Tervrajzok: Köztí / Potzner Stúdió

A Stöckl-lépcső
lámpái

Stöckl-lépcső

Építész: Masznyik Csaba (Masznyik és Gábor Kft.)

Építész munkatárs: Szabó Ágnes Judit (Masznyik és Gábor Kft.)

Megbízó: Várkapitányság Integrált Területfejlesztési Központ Nonprofit Zrt.

Generáltervező – építész: Potzner Ferenc (Köztí Zrt.)

Statika: Pintér Sándor (Szigma Stúdió Kft.)

Épületszerkezet, szigetelés: Horváth László (Estrad Építésziroda Bt.)

Talajmechanika: Dr. Vásárhelyi Balázs

Épületvillamosság: Ritzl András, Kajtán László, Máramarosi András (Köztí Zrt.)

Világításterv: Haász Ferenc (Made by light kft.)

Történeti lámpák: Patak Gergely (Köztí Zrt.)

Művészettörténeti szakértő: Dr. Rostás Péter

Régész konzulens: Dr. Magyar Károly

Kivitelező: West Hungária Bau Kft.; Laki Épületszobrász Kft., Tóth Tibor Gábor, Horváth Péter

Építésvezető: Gerőcs József, Veres Ákos

Műszaki ellenőr, lebonyolító: ÉMI NKft.

Fotók: Várkapitányság / Kárász Karolina

[8] Zsemler, Ákos: „Középkori építészeti emlékek védelme, Módszertani javaslat holt műemlékek bemutatásának kritikai elemzéséhez” [PhD-értekezés], Budapest 2009, hozzáférhető: <<https://docplayer.hu/6706469-Kozepkori-epiteszeti-emlekek-vedelme-modszertani-javaslat-holt-muemlekek-bemutatasanak-kritikai-elemzeséhez.html>> [utolsó belépés: 2020-02-27].

[9] Ware-Nagy, Orsolya: „Ideje az újjáépítésnek – A teljes rekonstrukció védelmében a drezdai Frauenkirche történetén keresztül”, *Tervlap* [online], 2019-06-26, hozzáférhető: <<https://tervlap.hu/cikk-nezet/ideje-az-ujjaepitesnek-a-teljes-rekonstrukcio-vedelmeben-a-drezdai-frauenkirche-torteneten-keresztul>> [utolsó belépés: 2020-02-27].

[10] „Terek, falak, kapcsolatok: Interjú Potzner Ferenc Ybl-díjas építésszel”, *Metszet*, Vol 6, No 5 (2015), pp 8–17.

A b s t r a c t s

WARE-NAGY, Orsolya: BACK AGAIN, AS IT ALWAYS HAS BEEN

Citation: Metszet, Vol 10, No 7 (2019), pp 16-23, DOI: 10.33268/Met.2019.7.1

THE MAIN GUARD'S HOUSE AND STÖCKL STEPS, BUDAPEST CASTLE, HUNGARY

ARCHITECT: FERENC POTZNER

Often the highest risk in architecture is found when trying to reconstruct the past: historic buildings lost to war damage or political neglect, where traditional skills need to be re-established and a contemporary take on the original function needs to be applied. Concise studies of original construction documents, archived photographs and modernisation of built form have lead to these two projects' result. Behind traditional masonry modern facilities can be found, lifts, and modern mechanical services, creating a new form of experimental archaeology.

TORAJA

Citation: Metszet, Vol 10, No 7 (2019), pp 24-27, DOI: 10.33268/Met.2019.7.2

TONGKONAN RESTORATION, INDONESIA

The study of the Toraja traditional house or Tongkonan in Indonesia aims to discover a better understanding of how a home serves as a container for human activities. The process of construction, from selection of materials and the cultural importance of forest estate management, through to methods of implementation and continuous social impact. Each stage being celebrated by the community to strengthen a sense of kinship. Recently some of these homes have been modernised, using for example sheet metal covering, which does increase the life span of a building at the cost of depreciating cultural and touristic value. This study aims to help the community retain value in terms of architectural and social heritage.

WETTSTEIN, Domonkos: EQUILIBRIUM BETWEEN ROCK AND PEOPLE

Citation: Metszet, Vol 10, No 7 (2019), pp 28-33, DOI: 10.33268/Met.2019.7.3

COVERING ARCHAEOLOGICAL ABBEY RUINS, SAINT MAURICE, SWITZERLAND

ARCHITECT: SAVIOZ FABRIZZI ARCHITECTES

The cliffside site for this abbey was chosen about 1500 years ago for its defendable location, unfortunately regular rock falls have continually damaged the buildings and endangered life. Therefore the architect opted to design a structure which actively expresses this danger, a "steel and stone roof" that catches falling rocks. The nature of this project being somewhat traumatic stands to remind visitors that one can not defeat gravity, the power of nature or spirituality and everyone can visit these monumental ruins in the knowledge that it is possible to understand the meaning behind "Take Up Thy Cross and Follow Me".

KATONA, Vilmos: NOUVEL AND ROME

Citation: Metszet, Vol 10, No 7 (2019), pp 34-39, DOI: 10.33268/Met.2019.7.4

ALDA FENDI'S ART FOUNDATION AT FORUM BOARIUM, ROME, ITALY

ARCHITECT: JEAN NOUVEL

Taking a historical building and redeveloping it as a complex fusion of experimental studio spaces, galleries and a restaurant has resulted in a collage of ideas. The monumental building has been reimagined as to avoid the obvious: industrial structural elements vie for place alongside original stone walls, mirror walls are placed as spatial indicators, whilst other areas are purposely fragmented in order to make a play with light. This Rhinoceros Palace is available for short term residential occupancy on the same terms as its architectural manifestation as a place for experimentation, a collage of ideas.

VIRÁG, Zsolt: THE INTELLECTUAL REBIRTH OF BUILDINGS

Citation: Metszet, Vol 10, No 7 (2019), pp 40-43, DOI: 10.33268/Met.2019.7.5

NATIONAL PALACE AND NATIONAL CASTLE PROGRAM, HUNGARY

39 monumental buildings, 20 palaces and 19 castles, are undergoing restoration with the intent to preserve cultural identity in today's tourist orientated market. Careful understanding of the original function of these places must be identified prior to adding layers of the contemporary. This complex process should draw inspiration from the past, providing visitors with anecdotal experiences that stand firm in the present. Each of these buildings can be viewed as a process of intellectual

rebirth aside from their physical substance being subject to restoration. All of these buildings serve new functions, can be visited as traditional tourist attractions and are supported by the implementation of interactive learning tools.

VESSELÉNYI-GARAY, Andor: TEXT MONTAGE ABOUT A CORNER BUILDING

Citation: Metszet, Vol 10, No 7 (2019), pp 44-49, DOI: 10.33268/Met.2019.7.6

GYÖRGY SZABAD PARLIAMENTARY OFFICE BUILDING, BUDAPEST, HUNGARY

ARCHITECT: BENCE VADÁSZ

Urban renewal, especially in conservation areas, often raises debate regarding the choice of what might be considered an appropriate architectural style: the aesthetic ideal might be considered "beautification", "symbolic" or "political". The sensitivity of reconstructing office space in the same urban space as the Parliament building resulted in a decision to reconstruct, reflect, the neighbouring buildings' facades behind which a contemporary office building hides. Aside from debating style this project implemented innovative solutions, regarding cladding technology, reduction of weight due to poor foundation conditions and the logistics required to construct a new building without closing down one of Budapest's most important metro stations.

SZÉKELY, Márton: 134 YEARS OF COLOURS

Citation: Metszet, Vol 10, No 7 (2019), pp 50-55, DOI: 10.33268/Met.2019.7.7

MILLENNIUM HOUSE RECONSTRUCTION, BUDAPEST, HUNGARY

ARCHITECTS: CSABA NAGY and KÁROLY PÓLUS

Pavilions in parks, including this one in Budapest's Varosliget Park, have often suffered from neglect and/or poorly conceived restoration work. Here is an example where stepping back in time to examine the original designs has inspired a more socially and architecturally sensitive project. The original external envelope has been restored to its original decorative splendour, whilst the interior design has paid its dues to the past without submitting to overt sentimentality, providing an improved visitor experience.

WETTSTEIN, Domonkos: STAR SHAPED TIME

Citation: Metszet, Vol 10, No 7 (2019), pp 56-59, DOI: 10.33268/Met.2019.7.8

STAR FORTRESS RESTORATION, KOMÁROM, HUNGARY / ARCHITECT: ISTVÁN MÁNYI

As with many examples of Star Forts, dating back to the Renaissance, the plan form can not be appreciated from the ground. This defensive building type is unique for the way rampart walls and their subsequent access corridors and ancillary spaces create an unusual play on form, natural light and one's sense of orientation. Military installations once restored make ideal exhibition spaces, ideal for exploring as a realtime and historic experience. The quality of brickwork, contemporary masonry and architectural concrete also assist in this game play between past and present.

VUKOSZÁVLYEV, Zorán: RECONSTRUCTION AGAIN

Citation: Metszet, Vol 10, No 7 (2019), pp 60-65, DOI: 10.33268/Met.2019.7.9

CSIKY GERGELY THEATRE RENEWAL, KAPOSVÁR, HUNGARY

ARCHITECTS: IVÁN HALAS, KRISZTINA L. BALOGH and FERENC ifj LŐRINCZ

Restoration and expansion of a more than one century old theatre building raises the question of examining parameters: What historic elements should be preserved to maintain the monumental building status, what changes to later additions are required and finally how to integrate ideas suited to the twenty-first century? The answer can be found in the past by undertaking a faithful restoration of the existing building and seeking out how to expand upon the original structural logic to create a contemporary extension and landscaping plan. The original pagoda like baroque theatre now sits upon a modern plinth creating a sense of dramatic approach to the functional and architectural presence.